

Dowzaha dönderilen geografiýa

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 24 января, 2025

Dowzaha dönderilen geografiýa DOWZAHА DÖNDERILEN GEOGRAFIÝА

Owganystanda bolup geçýän haý-haýly wakalara bütin dünýä bolup, fantastiki kinofilmе tomaşa edýän ýaly tomaşa edýärис. Adamzat medeniýetiniň gelip ýeten şu tapgyrynda aýal-gyzlaryň guldan enaýy görülmeyeýine shaýatlyk edýärис.

Aýal-gyzlaryň köçä çykyp-çykmaýlygы-da, geñsi gylyk-häsiýetli adamlaryň ynsabyna galypdyr.

Ölüm howpuny göze alyp köçä çykan owgan zenanlary dünýä jemgyýetçiligine özleriniň "ADAMDYKLARYNY" aýdyp gygyrýar.

Hawa, biz ol merdana zenanlar bilen bir dünýäde, bir döwürde ýasaýarys. Dünýäniň käbir ýerinde dowzah durmuşy "adatylaşyp" giden bolsa, meselem, Floridanyň deñiz kenarlarynda hajymelik açan sarp edijilik we ýalp-ýulply keýpi-sapa höküm sürýär.

Kabul bilen Miami kartinalaryny ýanaşyk goýup synlaň we dünýäniň iki aýry ýerinde bir wagtyň özünde bolup geçýän çaprazlygyň üstünde az-owlak oýlanyň...

Aslynda, bu çaprazlyk adamzat medeniýetiniň akla-huşa sygmajak ahwalyny görkezýär.

Kabuldaky ýagdaýyň sebäbi Miamidäki gabardylan isripçiligiň hut özüdir, Owganystan şu gün dowzaha dönen bolsa, Floridakty durmuşyň şeýle dowam etmegi üçindir.

Şeýle bir akla-huşa sygmajak zat welin, "Forbes" žurnalynyň berýän maglumatyna görä, ABŞ-nyň Owganystandaky çaknyşykly geçen döwründe, ýagny ýigrimi ýylда 2 trillion dollardan gowrak pul sowrulypdyr. 2 trillion dollar!

ABŞ owgan goşuny üçin 352 müň owgan ofiserine tälim beripdir.

352 müň mugallym, lukman, inžener, hünärmən okadysa bolmaýarmy...

Urşa sowulan 2 trillion dollar adamzadyň bähbidine harçlanan bolsady, belkäm Owganystan dünýäniň iň asuda, iň ösen ýurtlarynyň biri bolardy.

Gaýtam tersine, ýigrimi ýylда 47 müň owganystanly ýonekey

raýat, ýetmiş müňe golaý owgan esgeri, 50 müňden gowrak taliban wepat boldy... ABŞ-nyň özi 2 müň 500 esgerini ýitirdi. Müňe golaý ölenem NAT0-nyň esgerlerinden. Diňe bir gezekde on iki türk esgeriniň hiç hili baglaşygy bolmadyk ol ýurtdaky wertolýot heläkçiliginde wepat bolandygy ýadymyzda.

ABŞ 2 trillion dollar harçlap ajaldan we eýmençliklerden doly geografiýa döretdi. Aslynda imperialist mehanizm muny dünýäniň hemme ýerinde edýär...

Talibany döredenem şol mehanizmiň özi.

Dünýäniň imperialist çarhy aýlanyp dursun diýip, musulman ýurtlardaky sosialist hereketleriň öni kesilsin diýip, yslamyň iň yzagalak düşündirişleri esasynda hereket edýän toparlanmalary döretdi, ýaraglandyrdy.

Yslam geografiýasyna ullakan erbetlik bagış etdiler.

Bölüp, parçalap dolandırmak üçin mezhebara dawa-jenjellere öç berdiler.

Milliardlarça adamyň ýasaýan gojaman yslam geografiýasynda diniň adyndan özünü partlatmaga taýýar müňlerce janly bomba ortada gezýär.

Bir mahallar kinomatografiýanyň, sungatyň, edebiýatyň iň ajaýyp nusgalaryny dünýä beren Eýranyň ahwalyna serediň. Köceleriň ugrunda aýal-gyzlar gamçylanýar. Adamlar wagşy üýşmeleňleriň ortasynda dar agajynda asylyp goýulýar.

Biziň geografiýamyza rowa görülen bu dowzahy durmuş läheň imperial şereketleriň ýyllyk girdejisiniň hiç bir ýitgisiz hasam artsyn diýip edilýär. Nebiti dünýä läheňleri sorup alsyn, ýarag öndürüji ketdeler hasam baýasyn diýip edilýär. Hiç kim şuny ýatdan çykarmasyn.

Bu imperialist mehanizm akyl-paýhasa eýerip hereket edenok, adamhorçulykly girdeji maksady bilen ösyär we planetadaky ýasaýyşy uly heläkçilige tarap alyp barýar.

Hawa, planetamyz heläkçiliğin gorpuna agdarylansoň, ol läheň şereketleriň ketdeleriniň plýažlarynda dynç alyp biljek Floridasynyň aman galma mümkünçılığı ýok.

Adamzat Owganystanyň mysalynda özlerine seretmeli, oýlanmaly, bu imperialist mehanizmden halas bolmagyň ýolunu tapmaly. Bu häzir adamzadyň iň derwaýys meselesidir.

26.08.2021 ý.

Hakan GÜLSEWEN,
žurnalist, ýazyjy.

© The Independentturkish Publisistika